

Arie Molenkamp RO
is organisatieadviseur,
auteur en trainer.
Initiator van internal
auditing in Nederland

Waar blijft de (register)controller?

Om meer inzicht te krijgen in de continuïteitskansen van de onderneming eisen toezichhouders meer informatie over het risicoprofiel van de organisatie. In lijn daarmee wordt de externe accountant gevraagd zijn verklaring veel specifiekere te maken; dat zou meer zekerheid bieden over de levensvatbaarheid van de organisatie. Vragen doemen op. Kan de accountant of de internal auditor een dergelijke verklaring verstrekken? Wie hoort de ondernemingsrisico's te kennen? Waarom speelt de (register)controller geen betekenisvolle rol?

In de financiële pers wordt wel gesteld dat de maatschappij het vertrouwen kwijt is dat de accountant zijn huidige opdracht, controle van de jaarrekening, scherp en onafhankelijk uitvoert. Het mogelijk uitbreiden van de verklaring (plannen IAASB) roept voorts ernstige twijfel op of de accountant wel deskundig is om de risico's en de levensvatbaarheid van de organisatie te kunnen beoordelen. Naar mijn mening focust de discussie zich te veel op de verklaringen van derden en te weinig op de kwaliteit van de interne governance en de verantwoordelijkheid van de ondernemingsleiding om daarover verantwoording af te leggen. Of zoals Strikwerda stelt: 'Laat het management maar een *going concern-verklaring* afgeven, het is de taak van de investeerders zich daarover een oordeel te vormen'.

Heeft de internal auditor een rol bij externe en interne verklaringen?

In een recent FD-interview biedt de organisatie van internal auditors (IIA) de externe accountant de helpende hand; 'bij de interne afdeling zit de kennis van de risico's'. Een dergelijk aanbod lijkt niet doordacht. De objectiviteit van de accountant is daarmee in het geding en aan zijn deskundigheid zal dan zeker worden getwijfeld. Bovendien is de interne auditor (third line of defence) niet de aangewezen functionaris voor het kennen van de organisatierisico's. Dat laatste impliceert ook dat de internal auditor geen inhoudelijk oordeel kan en mag geven over de going concern-verklaring.

De betrokkenheid van de controller bij de verslaglegging

In toenemende mate beschikken organisaties over systemen en procedures voor het identificeren en meten van kansen en risico's; uitdagingen en bedreigingen die van invloed zijn op het realiseren van de doelstellingen, het bevorderen van de levensvatbaarheid en het voldoen aan relevante wet- en regelgeving. Dergelijke systemen maken deel uit van het gehele systeem van internal governance of management control, dus inclusief de meer kwantitatief en financieel georiënteerde informatiesystemen voor taakstelling, meting, feedback en afleggen van verantwoording.

De concerncontroller is als 'second line of defence' verantwoordelijk voor een optimale inrichting en werking van het systeem van management control binnen de 'first line of defence'. Controllers ondersteunen het management daarbij zodanig dat juiste en volledige informatie over resultaten, kansen en bedreigingen aan dat systeem worden toevertrouwd. Daarnaast levert de concerncontroller binnen het auditcomité een essentiële bijdrage aan de discussie met commissarissen, raad van bestuur en externe accountant over de risico's en de inhoud van de verslaglegging. De inbreng van concerncontrol is in hoge mate bepalend voor de 'evidence' en de inzichten die het management in staat stellen haar going concern-verklaring af te geven.

De (register)controller en het maatschappelijk debat

De beroepsorganisatie van registercontrollers heeft zich destijds niet gemengd in de discussie of de registercontroller verantwoording zou moeten afleggen aan het maatschappelijk verkeer. Die onbegrijpelijke houding lijkt zich te herhalen in het huidige debat over het verkrijgen van inzicht in de risico's en de levensvatbaarheid van ondernemingen. Een dergelijke interventie is echter noodzakelijk om de maatschappelijke betekenis van de registercontroller te kunnen vestigen; een erkenning die binnen de Nederlandse Corporate Governance Code dan ook eindelijk haar beslag zou kunnen krijgen. Waar wacht de beroepsorganisatie toch op?